

Megjelen minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre . . . . . 4 frt.
Félévre . . . . . 2 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára . . . . . 8 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Szobotka Gusztáv ügyvéd irodájában, hova a lap szellemi részét illető közlemények és pénzküldemények is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NEZVE

a lap hátulsó (4-ik) oldala 20 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Kincstár bélyegilleték külön 30 kr. A szerkesztőségen kívül elfogad előfizetéseket és hirdetéseket a helybeli könyvnyomda is

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr. Bérmertetlen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

†

Jókainé Laborfalvi Róza.

Nincs e hazának egyetlen hü fia, ki a világ bármely részében, bármily körülmények és viszonyok között élén, ne ismerné Jókai nevét!

Hazánk e kitűnőségét, világhírű költőnket, sulyos, pótolhatlan veszteség érte, neje: Laborfalvi Róza meghalt!

A budapesti sürgöny ezeket írja:

Gyászhirok vagyok. — Jókainé Laborfalvi Róza meghalt és vele a legszenvedőbb és legnemesebb művészi ihlet aludt ki örökre.

A veszteséget, mely e nagy művésznő és kitűnő hitves halálával az országot érte legjobban kifejezi az a gyászjelentés, melyet a nemzeti színház adott ki: Jókainé Laborfalvi Róza a nemzeti színház nyugalmazott tagja, a magyar színművészet egyik megalkotója, a nemzeti színháznak megnyitása óta 30 éven át legerősebb, legfénylőbb oszlopa, az egész ország műszerető közönségének méltó büszkesége nincs többé! Alig 3 éve, hogy a nemzeti színház csarnokában tódult a közönség még egyszer gyönyörködni az ő nemes Volumnájában, ma e csarnok falai a római matrónák és a magyar hősnők méltóságos alakjának kihült porréseire merednek: a lélek, mely hazai történetünk annyi kiváló asszonyát megelevenítette, mely a leányi, hitvesi, anyai erények annyi mintáját véste a nézők emlékezetébe, elszállt! Szíveinkben

TÁRCZA.

FLÓRENCI ÉJ.

(Folytatás.)

— Szereti ön Paganini-t? kérdé Mária.

— Ez a férfi, válaszolt Miksa, igazán dicsősége hazájának, s bizonyára méltó, hogy mindannyiszor magasztalják, valahányszor Olaszország zenei kitűnőségéről beszélnek.

— Sohasem láttam őt, jegyzé meg Mária, de hire után ítélve, nem lehet valami különös szépség. Láttam egy arcképét . . .

— Arcképei nem egyformák, szakította félbe Miksa; vagy szebbnek, vagy rutabbnak mutatják őt, és sohasem az igazinak. Azt hiszem, csak egy embernek sikerült jól utánozni arcát a papíron; ez egy siket festő, névleg Lyser, ki szellemes bolondozása közben néhány kréta-vonással oly jól eltalálta Paganini fejét, hogy az egész társaság majd megpukkadt nevetésben. „Az ördög dirigálta a kezemet,” mondá a siket festő titokszerűen nevetve, és szelid iróniával biccentve meg fejét, a mint szokta bolondozásai közben. Ez a festő csodálatos teremtés volt, siketsége dacára, szenvedélyesen szerette a zenét, és ha a színházban a karhoz elég közel állott, tudta a zenét a zenészek arcán olvasni, s ujjai mozgásáról megítélni, vajjon többé-kevésbé jól fogták-e a hangot; sőt zenebírálókat is irt Hamburgban egy igen jó

a visszaemlékezés gyönyöre váltakozik a veszteség fájdalomával, melynek ma csak ez egy sóhajban tudunk kifejezést adni: „Áldás hamvaira.”

Hazánk koszorus költőjének hü hitvese, támasza, lelkesítője, büszkesége: nincs többé. És hogy mennyit veszített a költő, bizonyítja az a mindent kifejező felirata annak a koszorunak, melyet Jókai az elhunyt ravatalára helyezett és a mely ez egyetlen szóból áll: „Ó r a n g y a l o m n a k .”

A nemzeti színház büszke előcsarnokából fejedelmi pompával temették el. Jelles szónokok, híres térfiak tartottak fölötté fényes gyászbeszédet óriási részvevő közönség előtt, mely eljött utóljára könyezni a nagy művésznő utolsó és legszomorubb szerepe fölött. Azután feltették a 6 fehér mén által vont diszhalottas kocsira és kivitték a kerepesi uti sírkertbe, hol az életében és a halála után kapott koszorúk közt örök nyugalomra helyezték. Mielőtt meghalt, utolsó szavai ezek voltak: „Gyűjtésatok gyertyákat, mert nem látok.” — Most már megtalálta az örök fényességet . .

Az óriási közönség, mely ma a koporsót kísérte, holnap már nem beszél róla és abban a színházban, melyből ma e drága tetemetek elvitték, holnap már egy francia vigjátékon mulatnak. Ilyen a világ. De az elhunyt művésznőnek a magyar színészet megteremtése körül szerzett nagy érdemeit legközelebb egy rendkívül fényes műben fogják méltatni. Mint ugyanis biztos forrásból értesülök, S z a n a T a m á s ismert írónk szerkesztésében legközelebb egy fényes kiállítású mű fog megjelenni

lapba. De mi van ebben csodálni való? A játék látható jeleiből, hatásából láthatta a siket festő a hangokat. Vannak olyan emberek is, kik előtt a hangok csak láthatatlan jelek, melyekben színeket és alakokat hallanak.

— Ön is olyan ember! mondá Mária.

— Sajnálom, hogy a Lyser-féle kis karcolat nincs nálam; kétségtelen, hogy Paganini külsejéről rögtön tájékozna őnt. Csak igazi fekete, futólagos vonásokban lehet az ő arcát előállítani, mely inkább az árnyékvilágba való, mint napos életbe. „Valóban, az ördög dirigálta kezemet,” erősítette nekem a siket festő, mikor Hamburgban az Alstersarnok előtt álltunk, azon a napon, melyen Paganini ott az első hangversenyt adta. „Igen, barátom, folytatá, igaz, a mit az egész világ beszél, hogy elígerte magát az ördögnek, testét-lelkét lekötötte, hogy első hegedűművész lehessen, hogy milliókat összehegedülhessen, s először is, hogy az átkozott gályáról megszabadulhasson, hol már sok éven át epedett. Mert látja barátom, mikor Luccában karmester lett, beleszeretett egy színház hercegnőbe, féltékeny lett, valamiféle kis apátra, bizonyára megcsalott, leszurta szép olaszosan hűtlen kedvesét, Genuába egy gályára jutott, és mint mondtam, lekötötte magát az ördögnek, hogy megszabaduljon, legjobb hegedűművész legyen, és ma este mindnyájunkra két tallér sarcot vethessen . . . De nézze, Isten legyen

„Magyar Színpad” cím alatt, számos kitűnő rajzzal illusztrálva, mely mű mindjárt elején Jókainé életrajzát és művészi méltatását fogja tartalmazni. E mű szép karácsonyi ajándéka lesz a hazai irodalomnak.

Hisszük és reméljük, hogy a magyar nemzet maradandó emléket fog emelni e ragyogó jellem; e kitűnőségnek, ha mi nem becsüljük, tiszteljük nagyjainkat, ha azok emlékét meg nem örökítjük, úgy nemzeti erényeink legszebbikét: „a hálát” nem gyakorolják mi bűn volna!

Legyen a boldogult emléke állandó, a mélyen sulytott férj, a nagytiszteletű család fájdalmát enyhítse a nemzet általános részvéte és Mindenható kegyelme.

Az iparos pálya.

Különös accentussal szoktuk hangoztatni, hogy hazánk első sorban földmivelő ország. — Ebben tökéletesen igazunk van, mert Magyarország kedvező éghajlata, s talajának jó tulajdonai igen sok más ország fölé emelik azon földterületet, mely gazdagon fizet a ráfordított munkáért; de nincs igazunk, ha azt állítjuk, hogy hazánkban a földművelésen kívül egyéb foglalkozni nem fizeti ki magát.

Pedig épen e téves felfogás rettent vissza számtalanokat az iparosi pályától.

Az alsóbb néposztály, a kis birtoku földműves idegenkedik még annak gondolatától is, hogy gyermekeit iparos pályára nevelje, hanem mint a tornába esett féreg, akkor is a földműves pályát jelöli ki gyermekének, midőn nagyon is szűk határokra szorított földcséke sehogyan sem biztosítja a család existenciáját; ott is földművelünk! nézze csak, ott jó a fasorban az ő kertes-lényü szolgáljával!

Valóban Paganini volt az, kit akkor szemtől-szembe láttam. Sötétszürke kabát volt rajta, mely egész bokájáig ért, mi által testalkata igen magasnak látszott. A hosszú, fekete haj szétszórt fürtökben hullott vállaira, és sötét kereket képezett a halvány, halotti arc körül, melyre a bu, a lángszellem és a pokol eltörölhetetlen jelet nyomtak. Mellette ugrált egy alacsony, kellemes alak, ügyetlen diszben; — rózsásan ráncos arc, világos szürke kabátka acélgombokkal, kifogyhatlan barátságossággal bókolkolva minden oldalra, miközben azonban szorgos bátortalansággal pislogott fel a sötét alakra, ki komolyan és gondba merülve naladt oldalán. Mintha a Netzsche-féle képet láttam volna, melyen Faust Wagnerral Lipese kapuján sétálni megy. A siket festő azonban megmagyarázta nekem a két alakot az ő szokott módján s különösen figyelemztetett Paganini kimért széles járására. „Nem úgy néz ki, mondá, mintha még most is viselné a kereszt-rudat térdei között? Örökre megszokta ezt a járást. Nézze csak, mily gunyos megvetéssel tekint néha kísérelőjére, ha az lapos kérdéseivel őt terheli; de nem nélkülözheti, véres szerződés köti őt e szolgálóhoz, ki nem más, mint maga az ördög. A tudatlan nép persze azt hiszi, hogy e kísérelő Harrys, a vigjáték és adoma-író Hannoverből, kit Paganini maga mellé vett utjára, hogy hangversenyeinél a pénztár

veléssel nyomorog, hol a föld alig kecsgetti őt az életfentartási eszközök beszerzésére szükséges jövedelemmel, földmives osztályunk még akkor is idegenkedik az iparos pályától, ha valamely iparág üzésére a legjobb alkalmak, s a legkedvezőbb feltételek kínálkoznak.

Mily ártalmára van az iparos pályának azon vastag elfogultság is, hogy sokan még az értelmi osztály soraiban is, ha nem is a megvetés, de a kicsinylés pápaszemén át mérlegelik iparos állást, s nagyobb súlyt fektetnek egy oly kis hivatalnoki állásra, melyet oly egyén tölt be, kinek iskolázása csötörtököt mondott, tehát se tanpályáját nem végezte be, se ipart nem tanult.

E ferde felfogás meg is termi a maga fanyar gyümölcsét, mert hány iparos felhagy virágzó üzletével, ha — bár legnyomorultabb hivatalra kilátásai nyílnak, feláldozza jövedelmező iparát a kevésbé jövedelmező hivatalnak csak azért, hogy nagyzási viszketegre kielégítést nyerjen, hogy a világ előtt ne mint iparos, hanem mint hivatalnok szerepeljen.

Hát a földmives osztályra nem hat-e ki e ferde felfogás? talán nagyobb mértékben kihat mint gondolnók, hisz ezek a mesterségüktől bucsutvett, s hivatalnokká vagy hivatali szolgálkák elölptetett (?) iparosok szereplései még inkább idegenítik a földmives osztályt az iparos pályától, s elfogultságában még konokabbá teszik.

A mi továbbá a különféle osztályokat joggal elretentette az iparos pályától, az, az ipar mezején a visszaélések elkövetésére oly igen alkalmas iparszabadság volt.

Alapjában egészséges volt a régi céhrendszer; a helytelenségek, mik helyel-közzel előfordultak is, alig jönnek számba azon sok jó tulajdonok mellett, mik a céheket jellemezték, míg ellenben az iparszabadság alapjában támadta meg a tanult iparos osztály legvitálisabb érdekeit, mert az iparszabadság mindenkit feljogosított pár forintért az ipar minden ágában iporossá lehetni, tekintet nélkül arra, vajjon az illetőnek van-e fogalma azon iparáról, melynek néhány forinttal, mesterévé avatott fel; tekintet nélkül arra, hogy volt-e az illetőnek valaha iparos szerszám a kezében.

Ez volt aztán az, mely leszámítva azokat, kiket kényszer helyzetük tett iparossá, ezeket rétentett el az iparos pályától; ez iparszabad-

ügyeket kezelje. A nép nem tudja, hogy az ördög Harrys György urtól csak a test-alakot kérte kölcsön, s hogy a lelke ennek a szegény embernek ez alatt Hannoverben egyéb olcsósággal egy szekrénybe addig lesz bezárva, míg az ördög hus-borítékát újból visszaadja, s a sátán akkor majd Paganini mesterét valószínűleg valami érdemes alakban, nevezetesen egy fekete uszkár alakjában fogja kísérni a világban!

Mikor Paganinit világos nappal járn láttam a hamburgi fasor között, már rendkívül furesának és különösnek tetszett: mennyire meglepett tehát borzasztó, bizarr megjelenése este a hangversenyen. A hamburgi színház volt a koncert színhelye és a műbarát közönség már korán és oly nagy mennyiségben szállásolta be magát, hogy alig birtam magamnak a zenészek helyén egy kis helyecskét kivívni. Jóllehet forgalmi nap volt, az első páholysorban láttam az egész művelt kereskedő világot, egy egész Olympot bankárok és más milliomosokból, a kávé és cukor isteneit, mellettök természetes istennöket, Junókat és Aphrovitákat. Áhitatos esend uralkodott az egész teremben. Minden szem a színpadra irányult. Minden fül a hallgatásra készült. Szomszédom, egy öreg szücs, ki vette a füléből a mocskos vatát, a drága hangokat, melyek két tallérba kerültek, jobban beszédhesse. Végre a színpadon egy sötét alak mutatkozott, mely úgy nézett ki, mintha az alvilágból került volna föl. Paganini volt fekete diszében: iszonyatos szá-

ság volt az mely annyi kontár mesterembert, s még több proletárt teremtett; ennek aegise alatt ment tökre annyi és annyi iparos virágzó üzlete; ez zuditotta a külföldi ipart az országra a hazai ipar legnagyobb kárára; ez tette a pénzt kvalifikációvá, s az ilyfajta 5 frtos tanulatlan iparosok, kinek a munkájával virágoztatták fel üzleteiket? a tanult iparosokéval, s kit használtak ki, mint a hogy a citromot kihasználni szokták? ismét csak a kitanult iparosokat.

Ezen elszomorító viszonyok tették aztán az iparos pályát megvetetté s utálttá, ezek miatt veszté mindenki kedvét az ipartanulástól.

A neki vadult iparszabadság kártékony volta csakhamar kihívóan mutatkozott, mi nem kerülte ki az irányadó körök figyelmét, sem, miért is megszorították az ipar szabadságot, medrébe terelték azt vissza, mi által ha nem is jó, de tűrhető állásba jutott az iparos pálya. — Első lépésnek ez is elég, s e szerencsés kezdeményezés visszatart bennünket a kétségbeeséstől, sőt azon nem alaptalan reménnyel tölt el bennünket, miszerint ha nem is legközelebb, de nem is távol áll azon idő, midőn iparügyünk régi méltóságára emeltetik vissza; midőn, az ipar ismét tisztelt állás fog lenni.

Mint láttuk, az iparos pályától való tartózkodás részben vastag elfogultság is előitéleten, részben a helytelen irányu szabadságon alapszik, amazok a józan gondolkodó előtt önként elenyésznek, emez is időelött lejárván magát, biztos, hogy nem sokára egy szebb jövő hajnala fog ismét az iparos pályára felde-rengeni.

Nincs tehát előttünk oly legyőzhetlen akadály, mely eltiltana bennünket az iparos pályától.

Községünk belterületi lakosai — mint tapasztaljuk, — már igen szép számmal adják gyermekeiket az iparos pályára, üdvös volna, ha a tanyai csekély földbirtokkal rendelkező polgárok is követnék e jó példát, mert 7—8 holdnyi terület birtokosságának ugyanannyi gyereket földmivelővé képezni se nem ésszerűség, se nem okszerűség. — A mi a csekély birtokból a gyermeknek jut örökségül, megtalálja azt mint végzett iparos is, s talán iparüzése mellett jobban értékesítheti azt, mintha azon egy két holdnyi föld kedvéért földmivelőnek marad, mert míg mint földmives belőle meg nem él, addig

básu fekete frakk és fekete mellény, a mint valószínűleg Proserpina udvarában a pokol illeme szerint elő volt írva; gyötrelmesen slopos fekete nadrág vékony lábszárain. Hosszu karjai még hosszabbaknak látszottak, a mint egyik kezében a hegedűt, a másikban a vonót tartotta, melyek majd a földet érték, mikor a közönség előtt rettenetes bókját véghez vitte. Testének szögletes mozdulataiból gyászos faragatlanság látszott, úgy hogy bókjánál nevető-göres fogott el mindnyájunkat; de arca, mely a színházi világitás szürkületében még halottszerűbbnek látszott, oly esdeklőnek, oly félnék alázatosnak tünt fel, hogy szomorú részvétünk elnyomta nevető-ingerünket. Valami mozdonytól tanulta bókját, vagy valami kutyától? Ez a kérő tekintet egy halálos-betegé, vagy talán egy ravasz zsugorinak gunya lappang alatta? Élő ő, ki éppen a meghalás pillanatában van, s ki a közönséget a cirkusz porondján, mint egy haldokló bajvivó vonaglásaival gyönyörködteti? Vagy halott, ki a sirból felkelt, — talán vampyr a hegedűvel, ki nem szívünkől a vért, hanem minden esetre zsebeinkből a pénzt szívja ki.

Ilyen gondolatok cikáztak agyamban, midőn Paganini hallatlan bókját elkövette; de minden ilyesféle gondolatnak el kellett némulni, mikor a csodálatos művész hegedűjét ajkához emelte és játszani kezdett.

(Folyt. köv.)

mint iparos iparának s kis jöldjének együttes értékesítésével, — habár szerény, de biztos existenciát vivhat ki magának.

Végül azt sem mondhatja senki, hogy az iparosra szükség nincs, mert nézzünk csak szét az országban, a nagyobb városokban alkalmazott segédek, s ujabban letelepült iparosok nagy részben csehek, németek, olaszok stb. e körülmények nem azt igazolják, hogy nincs szükség az iparosra, hanem inkább azt, hogy külföldi erővel töltik be az iparos segédi állásokat azért, mert nincs azokra magyar vállalkozó, legalább is kellő számban nincs.

Azt mondták a régi iparosok hogy: „a mesterség arany eke,“ ha tehát áll ez, amint-hogy áll is, akkor ne irtózzanak földmivelőink se az iparos pályától, hanem főleg azok, kiknél több gyermek van, jut azokból földmivelő is, de egyet, sőt kettőt is elvonhatnak a földmivelői vasekétől, s állítsák oda „a mesterség arany ekéjéhez,“ soha se leend okuk e lépésüket megbánni, mert ha a földmives gyermeke önmagát értő, józan, becsületes és szorgalmas iparossá növi ki magát, több értéket képvisel mestersege, mint a földmivelőnek maradt két három testvérének csekély öröksége összevéve s az ily gyermek belátja azt, hogy egyik legszebb örökség, mit atyjától kapott, az, hogy őt iparossá taníttatta ki, miért is örökre fogja áldani a már porladó atyjának emlékét.

A szarvasmarha teletetéséről.

Mióta községünk ama hibát, mely le-gelőinek felosztásából s felszántásából származott, a kurcaréti földek megvételével helyre ütötte, látjuk, hogy a marhatenyésztés némi lendületet nyert.

Nem mondhatjuk azonban megnézvén a szarvasmarha csordát, hogy arra mégis nagyobb gond fordíttatnék, mint azelőtt; és nem mondhatjuk, hogy a tenyésztés okszerűen történik, s annak bizonyos célja van. — Községünkben a szarvas marha tenyésztés irányát rendesen a véletlen esély határozza meg. — Engedjék meg az intéző körök első sorban, hogy eme körülményre felhívjuk figyelmüket; — mert nézzék meg a község csordájának nem épen kicsiny falkáját, látni fogják, hogy apró elcsenevészedett tehének vannak abban nagyrészben. S miért?... mert először az üsző borju gyakran már másodfű korában felveszi a bikát, s így a test kifejlésére szükséges anyagokat, a vehem állat fejlődése köti le aminek természetes következménye az elsatnyulás; mert másodsor a marha téli tartása nem felel meg az ésszerűségnek: egyszer tulságosan sokat, máskor ugyszólván semmit nem kapnak.

Az első bajon szerény véleményünk szerint a s z ü z g u l y a felállításával kellene segíteni, hogy a tenyésztésre még nem alkalmas üszőket ebben, a nagy falkától külön, tarthassák, így saját érdekükben megmentésük a bikától.

A második bajon pedig úgy segítünk, ha az etetésnél meghatározott napi rendet tartunk. — E napi rend természetesen nemcsak az idő betartására vonatkozik, hanem a takarmány felosztására is.

Minden szarvasmarhát tartó gazda a nyár folyamán gondoskodott arról, hogy a szükséges téli takarmányt beszerezze, s így van egy kis szénája, szalmája, burgonyája, répája, s ami a legfő szerepet játsza, kukurica szárja.

Az így beszerzett takarmányok úgy hisszük mindenütt meg vannak a szükséges mennyiségben, s nem is az a baj, hogy ne volnának. Az a baj, hogy ezeket nem keverve, hanem egyenkint és egymásután etetjük. Így a jó elfogyván külön, a rossz-

nak is külön kell elfogyni; s még amott takarmányt pazarolunk, addig emitt jószágunkat lerontjuk.

Fentebb megjegyeztük, hogy szarvas marha teletetésünkénél legfő szerepet játsza a kukoricaszár, melyet addig, még benne tart, úgy adunk a jószágnak, mint a szántóföldről behordtuk. — Ez nagy hiba; — mert a jószág annak értékesebb részeit a leveleket lerágja, a szár ott marad mint értéktelen, s elvesz. Még ellenben ha a kukoricaszárát megszeccskázzuk, s azt egy kevés értékesebb takarmánnyal keverjük, egészben felhasználtatik az, s kárba nem vesz belőle semmi.

Szükséges tehát, hogy a teletetés kezdetén számba vegye a jószágot tartó gazda beszerzett takarmányát, s azt már most beosztván, az etetésnél tervszerűen járjon el.

A tervszerűség azonban ne csak az adag meghatározására vonatkozzék, hanem a takarmányok észszerű vegyítésére is.

A vegyítés azonban akkor lesz tökéletes, ha mint a kukoricaszárát, a szénát, szalmát is megszeccskázzuk, a gumos takarmányokat pedig megaprózzuk, megvágjuk. — Célszerű az így elkészített takarmányt az arra szánt helyen rétegenként összerakni s kevés vízzel leönteni; mert a takarmányban annál több lehet a nedvesség, minél táplálóbb — illetve jobb — az; — ugyan e dolog megfordítva is áll: mentül kevésbé jó, — annál kevesebb legyen a nedvesség.

Az így rétegenként lerakott és belocsolt takarmány legalább 24 óráig érintetlenül maradjon. — Tehát az mindég előre készítendő. Ezen idő elég arra, hogy az lassan fülledésbe menjen át, ami által izletesebbé válik, s a jószág jobb ízűen eszi.

Ami az adag nagyságát illeti, azt mindég a takarmányozandó marhának élősulya határozza meg. — Minden 100 kilogr. élő sulyra legalább $3\frac{5}{10}$ kiló száraz takarmány szükséges, s így egy 300 kilogramm élő sulyu tehénnek 10·5 kiló száraz takarmány kell. — A jószágtól semmi körülmények között nem szabad a takarmányt annyira elvonni, hogy az lesóványodjék; — s azért a fenti számokban kitüntetett mennyiséget okvetlenül meg kell adnunk. — Ez axioma, — melyet ha betartunk, eredményét látjuk — ha nem, úgy az maga magát bosszulja meg.

Nem akarnánk e tárgyra nagyon kiterjeszkedni, bár igen sok lenne még elmondandó, a mi eddig figyelmen kívül hagyatott.

Azokra más alkalommal reflektálunk. A napi rendet említvén, arról akarunk röviden egyet-mást elmondani.

Mint mindenben, úgy szarvasmarha tartásunkban is a rend nagy segítségünkre lehet.

Szükséges ugyanis, hogy az istállón tartott marha rendhez legyen szoktatva; vagyis:

etetési és itatási ideje legyen a napnak mindég ugyanazon órájában. — Ha ezt pontosan betartjuk, látni fogjuk, hogy a marha nem türelmetlenkedik, hanem nyugodtan várja sorsát. — Mig rendetlen kezelésnél nyugtalankodik, bög és jelzi éhségét; s e nyugtalanság következménye gyakran az étvágy csökkenése: ez pedig a jószág romlásával jár.

Vége figyelmeztetünk még arra, hogy a jószággal való bánás legyen szelid és kiméletes. — Oktalan állaton egyáltalán ne engedjük, hogy a cseléd haragját töltse;

— mert ezzel elvesz annak nyugodtsága, féltévé s gyakran bosszúállóvá lesz.

Az új községi törvény.

(Folytatás.)

42. §. A mi az igazoló választmány semmisítő határozata folytán esik el képviselői állásától, továbbá a ki időközben elhal vagy elveszti képviselői képességét (37. §. b., c., d., pontja) vagy oly községi elöljáróvá választatik, ki a képviselő-testületben már állásánál fogva szavazattal bír, s végre a ki lemond a képviselőségről, annak helyét, ha adó alapján lépett a képviselő-testületbe, a sorrendben következő legtöbb adót fizető, mint póttag foglalja el, ha választás által nyerte megbízatását, helyét a választás alkalmával legtöbb szavazatot nyert póttag sorrend szerint foglalja el.

Vitásokban elsőfokulag az igazoló választmány, másodfokulag a közigazgatási bizottság határoz.

Az új törvény a régi törvény megfelelő 44. §-ától annyiban tér el, hogy ebben az igazoló választmány határozati joggal van fölrüházva, de valamint a régi törvény, úgy ezen szakasz is, szerintünk azon lényeges hiányban szenved, hogy nem intézkedik arról, vajjon mi történjék oly esetben, ha valamelyik választókerületben a póttagok már mind be vannak hívva, a mi könnyen megeshetik, mert például nálunk egy-egy választókerületre csak egy póttag esik, két póttag, miután a 35. §. rendelkezése szerint csak a választandó képviselők összes számának egynegyed része erejéig választhatók póttagok.

Azt véljük, helyes lett volna, ha kimondja a törvény, hogy ha kerületenként annyi képviselői állás jön üresedésbe, hogy már azon kerület póttagjaival sem tölthetők be, választásnak van helye. Lehet különben, hogy a hivatott hatóságok a törvényt így értelmezik, de mi a törvény szelleméből indulva ki, azon meggyőződésben vagyunk, hogy a szabályszerű választásokig az ilyképpen üresedésbe jött képviselői állások betöltetlenül maradnak.

Lehetséges, hogy ugyanazon egy egyén, ugyanazon község több választókerületében választatik képviselővé, ily esetre a 43. §. a régi törvény 45. §-ával egyetértőleg kimondja, hogy azon kerületet fogja képviselni, melyet maga jelöl ki, a másik kerületben pedig nem enged a törvény új választást, hanem helye a sorrendben következő póttag által töltetik be.

Ha pedig oly egyén választatik meg képviselővé, a ki az adó alapján már tagja a képviselő-testületnek és ez választott tagsági minőségét tartja meg, a 44. §. szerint épen úgy, mint a régi törvény 46. §-a szerint, helyére a sorrendben következő legtöbb adót fizető lép.

45. §. A választás napját kis és nagy községekben a szolgabíró tüzi ki. A határnapot azonban csak a legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállítása, illetőleg kiigazítása és közzététele után és akkor lehet kitűzni, midőn a választók névjegyzéke elleni felebezések már végső fokozatban elintéztetvén, a névjegyzék végérvényessé vált.

E szakasznak a régi törvény 47-ik szakaszától eltérő új intézkedése abban található föl, hogy megköveteli, miszerint a választás napja csak akkor tüzessék ki, ha már a választók névjegyzéke végérvényessé vált.

A következő 46., 47., 48., és 49. §§-ok a választás megejtésének módját írják körül a következőkben.

A 46. §. szerint a választás, a szavazók nevének nyilvános feljegyzése mellett szavazatlapok által történik. Ha a szavazatlap több nevet tartalmaz, mint a hány képviselőt a község, illetőleg a választókerület választani jogosítva van, az utólirott nevek nem vétetnek számba.

Ha azok közül, kik ily módon a szavazatok legkisebb számáva lennének megválasztva, többen egyenlő szavazatot nyertek, a fölött, hogy ki legyen a képviselő, a választás elnöke sorshuzás utján dönt.

A 47. §. szerint a választást kis és nagy községekben a főszolgabíró, vagy az általa megbízott szolgabíró, akadályoztatásuk esetében az alispán által e célra külön kirendelt helyettes vezeti, ha pedig a választás több kerületben történik, a vezetőket a főszolgabíró jelöli ki. A választók a választás megnyitásakor az elnök mellé 4 bizalmi férfit jelölnek ki maguk közül; de ha e joggal a választók éhni nem akarnak, a bizalmi férfiakat az elnök nevezi ki.

A 48. §. szerint a választás a községben tekintet nélkül arra, hogy választókerületek vannak-e vagy sem, egy nap alatt befejezendő s a főszolgabíró által kitűzendő s legalább 3 nappal előbb szabályszerűen kihirdetendő napon reggeli 9 órakor veszi kezdtét és esti 4 óráig tart, mely határidőn túl szavazatot elfogadni nem szabad.

A szavazatok ilyképen beadatván, a szavazatok összeszámítása történik, a mely is a 49. §. szerint nyilvánosan eszközözendő s erről jegyzőkönyv veendő fel. Ha az összeszámítás félbeszakittatik, a jegyzőkönyv és a szavazatlapok a szavazatszedési szekrénybe záratnak, melyet a választási elnök és legalább két bizalmi férfi lepecsétel. A szavazás eredményét a választási elnök a helyszínén azonnal kihirdeti és eljárásáról a képviselő testületet értesíti. A megválasztott képviselők névjegyzéke pedig azonnal közzététetik.

A régi törvény megfelelő 48., 49., 50. és 51-ik szakaszai sok tekintetben egészen és lényegesen eltérő intézkedéseket tartalmaztak. Így a régi törvény 49. §-a azon esetre, ha választókerületenként történt a választás, azt a képviselő-testület egy-egy küldötte mint elnök vezette. Ezzel ellenkezőleg mint láttuk, az új törvény szerint az ily választások vezetése a főszolgabíró nevez ki elnököket.

Helyi és vegyes hírek.

— **Megérdemelt kitüntetés.** Főtisztelendő Keller Lajos szeretett plébánosunk édes atyját: Keller Antal dunaföldvári tanító urat 54 éves tanítói működésének évfordulója alkalmából ő felsége a király az ezüst érdem kereszt adományozása által tüntette ki. A kitüntetést a magas helyről méltán kiérdemelte az általunk is ismert vig kedélyű egyén, őszintén üdvözljük a távolból, kívánván, hogy a mindenható őt boldogan sokáig éltesse.

— **Táncból a halálba.** Szerette a táncot Apró Jánosné, baksi ut melletti gátör neje s ez lett halálának okozója. A mult héten lakodalomban volt, s dacára annak, hogy áldott állapotban volt, tüzesen járta a táncot a többiekkel, de nem sokára oly roszul lett, hogy haza kellett mennie, állapota folytonosan roszabult, másnap elhunyt.

— **A jótékonycélu bál,** mely e hó 20-án Stern kávéházában tartatott meg, s melyről röviden legutóbbi lapunkban már emlékeztünk, szép tiszta jövedelmet adott, mert tekintettel a rendkívül kedvezőtlen időjárásra, elég szép közönség gyűlt össze. Ott voltak többek között: Vidovich Antalné, Kone Lajosné, Kohn Mórné, Keese Nagy Lászlóné, Schlesinger Ferencné, dr. Kaufmann Józsefné, Schwartz Lipótné, Weisz Lőrincné, Gelsi Péterné urnők. Kaufmann Ida, Vidovich Ilka (Szegvárról), Graesl Anna (Sándorfalváról), Weisz Gizella, Singer Aranka (H.-M.-Vásárhelyről), Keresztury Hilda, Kemény Irma, Graf N. (P.-Péteriből) urhölgyek. Folyt a tánc reggelig, jó eszme az hébe-hóba a jótékonyág címén mulatni, szegény sorsu iskolás

gyermekük örvehetnek, lesz rövid időn teli ruhájuk.

— **Szerencsétlenség.** Tóth Gáspárné tömörkényi lakos Kovács Pál nevű kocsisát f. hó 21-én egy ló úgy megrugta, hogy azonnal meghalt.

— **Sebők Jánosné** jelentést tett Ambrusz Jánosné, Bozó Julianna ellen a szolgabírósnál az iránt, hogy 12 ludját gyufa méreggel pusztította el. Ez ügyben folyik a vizsgálat.

— **Kolera.** Órgróf Pallavicini Sándor ur pusztaszeri majorjában két, algyői majorból áttelepített béres, a kolera tünetei között megbetegedett s meghalt. Azóta betegedési eset az eléggé népes majorban nem fordult elő, úgy látszik, hogy a betegség csiráját az illetők magukkal hozták. Az óvintézkedések megtették.

— **A csongrádi járás szolgabírájának** értesítése szerint, a csanyi legelőn több jószág lépfenében elhullott.

— **Tűz.** Néhány hó óta ismételt tüzeset volt órgróf Pallavicini Sándor ur tul a tiszai majorjaiban, így legutóbb Hantházán égett le egy kazal széna. Ugy látszik, hogy egy gyújtogató banda üzi itt átkos mesterségét, céltalanul azonban, mert hiszen ha károsítás a szándékuk, az összes ingók, ingatlanok biztosítottak lévén, a biztosító társulatnak okoznak az illetők kárt, de sem ő méltóságát, sem a tiszteket kár nem éri, a boszu nemtelen, elítélendő, megvendő. Az óvintézkedések meg vannak téve, folytak a nyomozások, puhatolódzások és aligha nem sikerül az illetőket kézre keríteni.

— **Helyreigazítás.** Lapunk múlt számában a megyei bizottsági tagokul elválasztottak névsorában Tary Endre ur is 197 szavazatot nyertek sorában van, mi téves, mert ő 195 szavazatot nyert. E körülményt itt a ténynek megfelelőleg, helyreigazítjuk.

Irodalom.

A művelt magyar hölgyközönség számára ajánlatik: I. „Magyar Háziasszony“ háztartási gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magyar gazdaszszonyok orsz. egyletének hivatalos közlönye. A Magyar hölgyek ezen szaklapja nagy elterjedésének örve a társadalom minden rétegében. Képviseli a nők összes érdekeit, hasznos tanácsokat ad és kellemes szórakozást nyújt akkor, midőn a nő elvégezte házi teendőit. Iránya olyan, hogy a család minden tagja, a **serdülő leány, a fiatal menyecske, a szerető anya, a gondos háziasszony, és az öreg anyóka** egyaránt élvezettel olvashatják. A csinos kiállítású lapnak előfizetési ára: Egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Előfizetések a „Magyar Háziasszony“ kiadóhivatalához intézendők és a hó bármely napjától elfogadhatók.

A „Magyar Háziasszony“ kiadóhivatala mutatvány számokat ingyen és bérmentesen küld mindazoknak, kik ez iránt hozzá — legcélszerűbben levelező lappal — fordulnak. E szaklapnak egy magyar háznál sem szabadna hiányozni, mivel utmutatása szerint több száz forintot lehet a háztartásban megtakarítani. A „Magyar Háziasszony“ kiadóhivatala Budapesten, nagy-korona-utca 20. sz.

I. „A Magyar gazdaszszony lapja.“ Háztartási, gazdasági és szépirodalmi lap megjelenik minden hó 1-én és 15-én, E szaklapnak, mely napról-napra nagyobb elterjedésnek örve, a melyet a jó gazdaszszony, mint gondos utmutató a gazdaság egy ágában sem nélkülözhet, egy házból sem volna szabad hiányoznia annyival inkább, mert nagy gondal összeállított tartalmánál fogva, mint hasznos de egyuttalmulattató és szivnemesítő olvasmányt ajánljuk **serdülő leányaink kezébe is.** A lap rendkívüli olcsó árát százszorosán megtérítik az utmutatása nyomán a gazdaságban eszközölhető megtakarítások,

Előfizetési árak egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Mutatványokkal készséggel szolgál ingyen és bérmentve „a magyar gazdaszszonyok lapja“ kiadóhivatala Budapest, nagykorona-utca 20.

III. **A magyar háziasszonyok naptára.** 1887-re a legértelmesebb naptár. Ára füzve 1 frt, kemény kötésben 1 frt 50 kr, diszkötésben 2 frt; ajánlott küldéssel 20 krral több. Megrendelések legcélszerűbben postautalvánnyal a „Magyar háziasszony“ kiadóhivatalához Budapesten, V. ker. nagy-korona-utca 20. sz., azonkívül kapható minden könyvkereskedésben.

A „Vasárnapi Ujság“ 33-ik évfolyamának 47-ik száma remek szép kiállítással, szokott változatos érdekes tartalommal megjelent. A képzőművészeti társulat jubiláris kiállítása alkalmából összegyűjtött kincsekből hoz több képet így: a műcsarnok északnyugati oldalának rajzát; a Balaton szántódnál Mészöly-től; „Ne izéljen“ Aggházy Gyula, Paoska Ferenc és Apányi Béla sikerült metsvényeit; az „első csárdás“ Raditz Ottó festménye és még több sikerült festményt. Tartalma: magyar művészek, a „Tánti“ elbeszélés végét; orosz katonai munka az 1849. iki magyarországi hadjáratról (báró Ossen-Korf emlékirataiból II. A műcsarnokból című érdekes cikket, irodalom, művészet, stb. rovatok alatt érdekesebbnél, érdekesebb közleményeket.

Előfizetési föltételek: „Vasárnapi Ujság és politikai ujdonságok félévre 6 frt. — Csupán Vasárnapi Ujság félévre 4 frt. politikai ujdonságok 3 frt. Felelős szerkesztő Nagy Miklós — Budapesten, Egyetemtér 6. szám.

„Ipar és kereskedelmi közlöny“ címe alatt a kivitel, és bevitel és szabadalmi társulat“ hivatalos közege egy új lap mely kétségtelen rendkívüli pártolást érdemel. A lap, magyar, francia és német nyelven jelen meg és pedig oly formán, hogy a nagy 4 forma 3 hasábra osztva a három szöveg mindegyike, egy egy lapon van, és úgy mintegy gyakor-

latul is használható a 3 nyelven. „A mit akarunk“ című vezér cikkében szépen kifejti érdekes programját. Felelős szerkesztő Antal; a kiadó hivatal főnöke Nemeti Armin. Szerkesztőség és kiadóhivatal. Bpest. VII. Csengery utca 17. 6. szám. A lap havonként 2-szer jelen meg külön mellékletekkel egész évre 6 frt, félévre 3 frt az előfizetési ár. Alkalmilag visszatérünk e lapra.

Hasznos tudnivalók.

— **Mikor messük a rózsákat?** E kérdésre nézve a híres rózsatenyésztők nézetei eltérők. Némelyek a tavaszi metszést ajánlják, mások az őszi. Tapasztalatok alapján az látszik helyesnek, hogy késő ősszel messük a rózsákat aztán fektessük le és lássuk el védő-takaróval. Ez eljárás mellett a következők hozhatók fel: Tény, hogy a rózsák — ámbár sohasem szünik meg bennök a nedv-cirkuláció — ez időben, vagyis késő ősszel bizonyos nyugalmi állapotban vannak és az nagyon természetes, hogy mennél több tápanyag marad a rózsatőben és mennél több gyűlhet a legközelebb kihajtandó rügyek közelébe, anél erősebb lesz a növény és annál szebbek lesznek a virágok. Az őszi metszés előmozdítja a növénynedv gyümölcsét, mert a felesleges fa eltávolítása tehát a nedvet elvezető csatornák kevesebbetétele által a megmaradó rügyek több nedv jut. Ennélfogva a rügyek nagyobbodnak és ha elérkezik a tavasz, erősen tenyésznek is így még hamarabb virágznak is, mintha a metszést tavaszra halasztanók. Semmi esetre sem szabad azonban kora ősszel metszeni a rózsákat, mert ebből jelentékeny kár származhatna, a mennyiben a metszés után néhány meleg nap elég, hogy a rügyeket kihajtásra bírja, a fiatal hajtásokat pedig a biztosan bekövetkező hideg idő mindenestre tönkre tenné és ennek folytán a virágügyek annyira meggyöngyülnek, hogy a jövő esztendőben szép, bő virágzást hiába várnánk. Ez őszi metszés alatt tehát legalább is novemberi és nem koraibb metszés kell érteni, Az ily őszi metszés ellen felhozatni szokott ellenvetések alaptalanoknak bizonyultak.

— **A gyümölcsfák terméketlenségének oka** legtöbbször a talaj soványságában rejlik. Triefenbach, ditzenbechi kertész 1883-ban s a következő években kísérleteket tett ez irányban s azt találta, hogy egészséges téli almafa, mely már több év óta termést nem hozott, 1883-ban a trágyázás után már augusztusban feltűnő erősen hajtani kezdett és sok virágrüggyel bírt. 1884-ben a fa 5 mázsa igen finom gyümölcsöt termelt; 1885-ben kisebb termést adott de az egyes gyümölcsök rendkívül nagyok voltak és igen finom ízűek. Egy másik fa, mely dacára annak, hogy az 1879–80-ki télen a fagytól igen sokat szenvedett, az 1883. évben kapott trágyázás után 1884-ben elég jó termést adott, de még sem volt a terméstebbelt akkora, mint az elsőnél. Egy harmadik, egészen ép fának első trágyázása csak később eszközöltetett. 1884. év tavaszán a fa meg volt rakva virággal, azonban alig hogy elvirágzott, a gyümölcs legnagyobb része lehullott s alig érett meg az egésznek 15 százaléka s az is kicsiny, elkorosult, savanyu és élvezhetlen volt. A rákövetkező trágyázás után a termés minő- és mennyisége is emelkedett. Nevezetes még ama körülmény is, hogy míg a trágyázatlan fák mintegy 85 százalék másodrendű gyümölcsöt adtak, addig a trágyázottaké alig tette ki az 5 százalékat. Triefenbach szerint minden fát foszfor- és nitrogénus trágyával minden ősszel meg kell trágyázunk, hogy ellássuk ama tápanyadokkal, melyekre gyümölcsük neveléséhez szükségük van. E célra legjobb a jól elkorhad istállótrágya vagy az emberi ürülékkel kevert compostföld.

Felelős szerkesztők:
HUBACSEK PAL és SZOBOTKA GUSZÁV.
Kiadótulajdonos:
AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.

„EQUITABLE“

Egyesült államokbeli életbiztosító-társaság New-Yorkban.

Alapított 1859-ben.

A biztosított tőke átlaga 1885. év végén több mint	911 millió o. é. frt.
Összesen biztosítéki alap 1885. végén több mint	169 „ „ „
Ebből nyereség tartalék több mint	35 „ „ „
Az 1885-ben szerzett új biztosítások összege több mint	244 „ „ „
Dij- és kamat-bevétel 1885-ben	42 „ „ „
Hamburgban letéteményezett értékek	2.400,080 „ „ „
Bécsben	300,090 „ „ „
Budapesten	250,000 „ „ „
Az egész nyereség a biztosítottak közt osztatik szét. — Minden kötvény három év múlva megtámadhatlanná válik.	

Magyarországi vezérképviselőség:

Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 12 szám.

Brünni kelméket
elegans őszi és téli
öltözetekre.

3-10 métert kitevő szelvényekben mindegyik éppen egy férfi öltözetre elég. 4 frt 80 kros igen finom, 7 frt 75 kros legfinomabb, 10 frt 50 kros legeslegfinomabbat

valódi gypjuszövetből

Palmerston és Boy téli kabátokra méterje frt 2-50 egész 5 frt. — Loden frt 2-25 egész 3 frt. Női posztók méterje frt 1-25 krol 2-50 krig, megküld bárkinek is postautalvót mellett:

Feintoch-Fabrik-Niederlage

SIEGEL-IMHOF
BRÜNN.

Nyilatkozat. A fentebbi cég szövevei szilárd és izlésteljes kivitel, valamint kiváltképpen tartósság által tünnek ki. Ezek elismert megbízható szilárdsága és rendkívüli munkaképessége egyszerű mind aziránt is kezességet nyújt, miszerint csak a legjobb áru s pontosan a választott miniaté szerint lesz szállítva. Kivántra fentebbi raktár: máltákkal ingyen és bérmentve szolgál.